

Iedere leerling digitaal mee laten doen

**Wat een goed
leerlinglaptopprogramma
echt regelt**

Inhoudelijke reviewversie 6

De basisinhoud blijft intact. Praktische aanbevelingen zijn nu in de redenering verweven en alleen de belangrijkste hulpmiddelen springen visueel uit.

Signpost
the ICT partner
for education

1. De laptop is onderdeel van de schooldag geworden

De laptop is op de meeste scholen geen extra meer. Leerlingen gebruiken hem voor opdrachten, digitale methodes, samenwerken, huiswerk, toetsen en communicatie - en steeds vaker ook om digitale vaardigheden te oefenen.

Die verschuiving is de afgelopen jaren geleidelijk gegaan: wat begon als een los hulpmiddel bij een enkel vak, is op veel scholen uitgegroeid tot een vast onderdeel van de schooldag.

Een laptop hebben is daarmee meestal alleen het begin. De praktische uitdaging is zorgen dat een leerling er ook op kan rekenen wanneer de les start: vandaag, morgen en ook als er iets misgaat.

Dat geldt als ouders niet de financiële middelen hebben om een laptop te betalen, als een laptop stukgaat, als een lader thuis ligt of als een device technisch niet klaar is voor de les. Op zo'n moment wordt een probleem rond het apparaat direct een probleem in het onderwijsproces.

Daarom hoort continuïteit volgens ons vanaf het begin bij de inrichting van een leerlinglaptopprogramma. Een school hoeft niet elk incident te voorkomen, maar moet wel vooraf hebben bepaald hoe een leerling dezelfde dag weer verder kan. Denk aan een duidelijk aanspreekpunt, een beschikbare tijdelijke oplossing en afspraken over wie wat oppakt.

Dat is de lijn van dit e-book: de aanschaf is belangrijk, maar de kwaliteit van het programma blijkt vooral in de praktijk daarna.

2. Eén laptop, meerdere verantwoordelijkheden

Bij de meeste scholen kopen of huren ouders de laptop, vaak via een schooladvies of een geselecteerde leverancier.

Dat is een begrijpelijk model: voor de meeste scholen is het financieel en organisatorisch niet haalbaar om alle devices zelf aan te schaffen, te beheren, te vervangen en uit te geven. Als school eigenaar zou zijn, is sturen op beheer en vervanging eenvoudiger - maar die situatie is voor veel scholen geen realiteit.

Daardoor ontstaat een werkbare tussenvorm. Ouders zijn eigenaar, de leerling gebruikt het device dagelijks, de leverancier levert en ondersteunt, docenten rekenen erop in de les en IT krijgt ermee te maken zodra iets niet werkt.

Juist omdat de uitvoering over zoveel partijen verdeeld is, adviseren we om binnen de school één eigenaar van het totale leerlinglaptopprogramma aan te wijzen. Die persoon hoeft geen laptops te repareren of oudervragen te beantwoorden. De rol is vooral bewaken dat afspraken tussen onderwijs, IT, administratie en leverancier op elkaar aansluiten.

Een eenvoudige test maakt snel zichtbaar of dat goed is geregeld. Neem één herkenbare situatie - bijvoorbeeld een laptop die maandagochtend defect raakt - en loop de hele route door.

3. Als techniek lestijd gaat kosten

Een leerlinglaptopregeling werkt het best als ouders goed geïnformeerd zijn, de modellen passen bij het onderwijs en de service duidelijk is. De echte waarde van het programma wordt zichtbaar op de momenten dat er even iets misgaat.

Een docent die een digitale les heeft voorbereid, merkt dat direct. Bij twee leerlingen start een update, iemand is zijn lader vergeten, een laptop is bijna leeg en een andere leerling komt niet ingelogd. De les begint dan met oplossen in plaats van lesgeven.

Dat is nooit helemaal te voorkomen. Het verschil zit in de tijd die nodig is om een leerling weer aan te laten sluiten. Als dat een paar minuten kost, blijft de les overeind. Duurt het tien, vijftien of twintig minuten, dan verdwijnt niet alleen lestijd maar ook vertrouwen in digitale werkvormen.

Daarom adviseren we een simpele fallbackafspraken voor de klas: als een deviceprobleem niet binnen een paar minuten is opgelost, gaat de leerling verder op een tijdelijke oplossing en wordt het technische probleem buiten de les afgehandeld. De docent hoeft dan geen eerstelijns servicedesk te worden.

Die betrouwbaarheid is ook belangrijk voor adoptie. Als docenten weten dat een storing de les niet overneemt, durven ze de laptop makkelijker voor meer dan alleen eenvoudige taken te gebruiken.

Praktische richtlijn voor de les

Maak vooraf één vaste route bekend aan docenten en leerlingen: eerst een korte basischeck, daarna direct een leen- of vervangdevice als het probleem niet snel opgelost is.

Het doel is niet elk technisch probleem in vijf minuten te repareren. Het doel is dat de leerling binnen enkele minuten weer mee kan doen.

4. Toegang: iedere leerling moet kunnen starten

Scholen mogen ouders vragen een device aan te schaffen, maar een laptop of tablet is in het voortgezet onderwijs geen gratis lesmateriaal - ouders zijn niet verplicht zo'n device te bezitten. Als ouders niet kunnen of willen betalen, moet de school zorgen voor een volwaardig alternatief, bijvoorbeeld een leenlaptop.

Wij adviseren om “volwaardig alternatief” heel praktisch te definiëren. Een leerling met een schooldevice of leenlaptop moet dezelfde lessen kunnen volgen, dezelfde applicaties kunnen gebruiken, thuis verder kunnen werken waar dat nodig is en niet zichtbaar in een uitzonderingspositie terechtkomen.

De discussie hierover leeft ook landelijk. In 2026 vroeg de Tweede Kamer het kabinet te onderzoeken of de Wet gratis schoolboeken kan worden omgevormd tot een bredere Wet gratis leermiddelen, waarin ook devices worden meegenomen. De VO-raad meldde dat het kabinet is gevraagd dit vóór 2027 inzichtelijk te maken.

Toets het alternatief op vier punten

- De leerling kan dezelfde digitale leermiddelen en applicaties gebruiken.
- Het device is beschikbaar op de momenten dat het nodig is, ook buiten één losse les.
- Service en ondersteuning zijn net zo duidelijk als bij een gekocht of gehuurd device.
- De regeling is discreet en voorkomt dat een leerling zich anders hoeft te voelen.

Dat maakt toegang een vast onderdeel van het programma. De oplossing moet al bestaan voordat een gezin zich meldt; anders moet mentor, administratie of IT op het moment zelf improviseren.

Dat verandert vandaag nog niets aan de praktijk. Scholen moeten nu al kunnen zorgen dat iedere leerling kan starten en blijven meedoen, ongeacht wie het device bezit.

5. Veiligheid: een privédevice stopt niet bij de voordeur van school

Een leerlinglaptop is meestal een privédevice - thuis gebruikt, onderweg, op school, voor schoolwerk en soms ook privé. Zodra dat device inlogt op schoolaccounts, digitale methodes opent, bestanden inlevert en verbinding maakt met het netwerk, wordt het onderdeel van de digitale keten van de school.

Minimale veiligheidsbasis voor leerlingdevices

- Welke besturingssystemen en versies worden ondersteund.
- Dat automatische beveiligingsupdates actief moeten zijn.
- Welke basisbeveiliging op het device aanwezig moet zijn.
- Welke toegang een onbeheerd of niet-conform device krijgt tot wifi, accounts en toepassingen.
- Wat er gebeurt bij verlies, diefstal, malware of vermoeden van accountmisbruik.
- Waar de supportgrens ligt bij devices die buiten het schooladvies zijn gekocht.

Dat betekent niet dat elke leerlinglaptop een risico is. Wel dat veilig gebruik niet volledig bij ouder of leerling kan worden neergelegd. School-CERT beschrijft in het Dreigingsbeeld Cybersecurity voor het primair en voortgezet onderwijs 2025 onder meer infostealers, phishing en ransomware als relevante dreigingen. Het Normenkader IBP besteedt daarnaast expliciet aandacht aan mobiele apparaten, apparaatbeheer, versleuteling en bescherming tegen malware.

Een school hoeft een privédevice niet volledig over te nemen om toch regie te voeren. Wij adviseren minimaal zes afspraken vast te leggen en voor ouders en leerlingen begrijpelijk te communiceren. Met die basis kan IT consequent handelen. Een leerling of ouder weet vooraf wat school verwacht, en een afwijkend device hoeft niet elke keer opnieuw onderwerp van discussie te worden.

De laptop mag dan van de leerling zijn, de digitale omgeving waarin die laptop wordt gebruikt is van de school. Daar hoort een duidelijke ondergrens voor veilig gebruik bij.

6. Bring Your Own Device blijft vaak de praktijk

De meest beheersbare situatie lijkt misschien eenvoudig: de school is eigenaar van alle leerlinglaptops. Dan kun je zelf bepalen welke devices worden gebruikt, hoe ze worden beheerd en beveiligd en wanneer ze worden vervangen.

Voor veel scholen is dat in de praktijk niet haalbaar. De investering is groot en ook beheer, uitgifte, reparatie en vervanging vragen tijd en capaciteit. Daarom blijft BYOD, waarbij ouders een laptop kopen of huren, voor veel scholen de realiteit. Dat hoeft geen probleem te zijn.

Eigendom en regie zijn twee verschillende dingen. De laptop kan van de leerling of ouder zijn, terwijl de school wel bepaalt wat nodig is om goed en veilig digitaal onderwijs te kunnen volgen.

Een werkbare manier om die regie concreet te maken is vooraf drie ondersteuningsniveaus af te spreken. Zo weet iedereen waar de school verantwoordelijkheid neemt en waar de grens ligt.

Niveau	Voorbeeld	Wat je vooraf afspreekt
1. Schooladvies	Device via geadviseerde route	Volledige ondersteuning volgens afgesproken service- en reparatieproces.
2. Eigen passend device	Buiten de shop gekocht, maar voldoet aan minimale eisen	Toegang tot schoolomgeving en duidelijk omschreven technische ondersteuning.
3. Device voldoet niet	Verouderd, onveilig of technisch niet passend	Geen normale inzet totdat het probleem is opgelost; school biedt waar nodig een passend tijdelijk alternatief.

De precieze invulling verschilt per school. Het belangrijke punt is dat de grenzen vóór het incident helder zijn. Daardoor hoeft IT niet per leerling opnieuw te onderhandelen over wat wel en niet ondersteund wordt.

Hier zit ook het verschil tussen een laptopregeling en een leerlinglaptopprogramma. Een laptopregeling regelt dat ouders een laptop kunnen bestellen. Een leerlinglaptopprogramma regelt wat nodig is om leerlingen digitaal mee te laten doen.

7. Zeven onderdelen van een goed programma

Een goed leerlinglaptopprogramma hoeft niet ingewikkeld te zijn, maar wel compleet. In de praktijk komen steeds dezelfde zeven onderdelen terug.

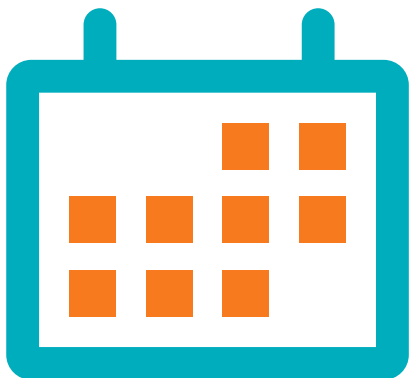
Onderdeel	Wat moet geregeld zijn?
Toegang	Iedere leerling kan beschikken over een passend device, ook als ouders niet kunnen of willen betalen.
Keuze	Ouders kunnen begrijpelijk kiezen tussen kopen, huren of een combinatie.
Kaders	De school maakt duidelijk welke devices passen en welke ondersteuning daarbij hoort.
Service	Ouders en leerlingen weten waar ze terecht kunnen bij schade, garantie of vragen.
Continuïteit	Bij uitval kan de leerling snel doorwerken met een leen- of vervang-device.
Veiligheid	Het device past binnen heldere afspraken over toegang, updates en gebruik.
Gebruik	De laptop is betrouwbaar genoeg om ook daadwerkelijk zinvol in de les te worden ingezet.

De onderdelen versterken elkaar. Een goede serviceafspraken heeft weinig waarde als er geen leenoplossing is. Heldere devicekaders helpen weinig als ouders niet weten waar ze met vragen terecht kunnen. En een goed technisch programma levert minder onderwijswaarde op als docenten het device niet vertrouwen in hun les.

Gebruik deze zeven onderdelen daarom als eerste diagnose. Geef ieder onderdeel intern een score van 1 tot 5 en begin bij de laagste score. Dat levert meestal een concreter gesprek op dan de vraag of "BYOD goed geregeld is".

Onderdeel	Score 1-5
Toegang	
Keuze	
Kaders	
Service	
Continuïteit	
Veiligheid	
Gebruik	

8. Regie: wie doet wat?

Het leerlinglaptopprogramma raakt meerdere mensen tegelijk. Ouders kiezen en betalen, leerlingen gebruiken het device, docenten rekenen erop in de les, IT bewaakt de technische randvoorwaarden, administratie krijgt vragen en de leverancier levert en ondersteunt.

Wij adviseren om naast één proceseigenaar twee vaste evaluatiemomenten per jaar in te plannen: één vóór de nieuwe bestelperiode en één enkele weken na de start van het schooljaar. Daarmee haal je ervaringen uit het afgelopen jaar op én controleer je of de nieuwe lichter goed is geland.

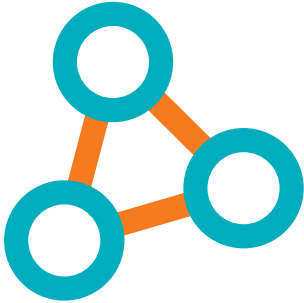
Vier vragen voor zo'n evaluatie

- Welke vragen of incidenten kwamen onnodig vaak terug?
- Waar moesten IT, administratie of docenten improviseren?
- Welke afspraak met ouders, leverancier of intern team moet duidelijker?
- Welke verandering voeren we vóór de volgende bestel- of instroomperiode door?

Niemand hoeft dit alleen te doen. Wel moet duidelijk zijn wie het totaal bewaakt. Zonder die regie kunnen alle losse onderdelen afzonderlijk redelijk functioneren en toch ontstaat er ruis tussen de processen.

Zo wordt evalueren geen groot project. Eén of twee structurele verbeteringen per jaar zijn vaak waardevoller dan ieder jaar opnieuw beginnen.

9. Van leverancier naar partner

Laptops leveren is één deel van de opdracht. Voor een school die iedere leerling digitaal wil laten meedoen, begint het interessante deel juist na de levering: hoe snel wordt een probleem opgelost, hoeveel werk blijft bij school liggen en hoe ontwikkelt het programma zich over meerdere jaren?

Vijf punten die je met een partner concreet kunt afspreken

- Wie beantwoordt oudervragen en via welk kanaal?
- Hoe snel kan een leerling bij defect of schade weer beschikken over een werkend device?
- Hoe zijn leenlaptops, reparatie en retour praktisch ingericht?
- Welke inzichten krijgt school over terugkerende vragen, defecten en service?
- Wanneer evalueren school en partner samen en welke verbeteringen worden daarna doorgevoerd?

Daarom adviseren we leveranciers niet alleen op prijs en assortiment te beoordelen. Neem ook de werking van de dienstverlening mee en maak die waar mogelijk meetbaar.

Daarmee verschuift het gesprek van “wat leveren jullie?” naar “welk deel van het programma nemen jullie aantoonbaar uit handen?”

Een partner kan daarnaast helpen bij bredere vragen rond devicekaders, veiligheid, digitaal leren en docentcomfort. De onderwijsvisie blijft van de school; de partner helpt om de praktische randvoorwaarden eromheen beter te organiseren.

10. Meer uit de laptop halen

Een klas vol laptops levert niet vanzelf beter digitaal onderwijs op. Daarvoor zijn tijd, vertrouwen en vaardigheid nodig.

Kennisnet beschrijft met het model Vier in balans dat goed ICT-gebruik in het onderwijs samenhang vraagt tussen visie, deskundigheid, digitale leermiddelen en infrastructuur. De Monitor Digitalisering Onderwijs 2025 signaleert dat digitale geletterdheid steeds vaker in beleid van scholen en besturen staat, terwijl de vertaling naar de praktijk lastig blijft.

De betrouwbaarheid van de leerlinglaptop lijkt misschien een praktisch detail, maar is daar een belangrijke voorwaarde voor. Een docent die meerdere keren lestijd verliest door updates, lege accu's of onduidelijke support, zal digitale werkvormen vanzelf voorzichtiger inzetten.

Daarom adviseren we om docentondersteuning niet los te zien van de technische basis. Vraag docenten eerst welke digitale werkvormen ze vaker zouden willen inzetten als ze erop konden vertrouwen dat alle leerlingen direct

kunnen starten. Dat maakt zichtbaar welke praktische blokkades eerst moeten worden opgelost en waar training of begeleiding daarna echt waarde toevoegt.

Ook voor leerlingen zelf is dat relevant. Handig zijn met een telefoon is iets anders dan digitaal vaardig zijn voor school, vervolgopleiding of werk. Werken met bestanden, bronnen beoordelen, samenwerken in documenten en veilig omgaan met accounts vraagt oefening. ICILS 2023 laat zien dat hier in Nederland nog ruimte voor verbetering is, met extra kwetsbaarheid in praktijkonderwijs en vmbo. SLO publiceerde in september 2025 nieuwe conceptkerndoelen voor digitale geletterdheid voor po, onderbouw vo en so.

Een laptop die betrouwbaar beschikbaar is, lost digitale geletterdheid niet op. Hij zorgt er wel voor dat leerlingen en docenten de ruimte krijgen om ermee te oefenen. Daarmee wordt een goed leerlinglaptopprogramma ook een randvoorwaarde om digitale ambities daadwerkelijk in de klas te brengen.

11. Alles komt samen: de minimumstandaard voor een goed programma

De hoofdstukken hiervoor gaan over verschillende onderwerpen, maar in de praktijk komen ze bij dezelfde leerling samen. Toegang, veiligheid, service, ondersteuning en gebruik moeten daarom als één programma worden bekeken.

Onderdeel	Minimum dat volgens ons geregeld moet zijn
Toegang	Er is vooraf een volwaardig en discreet alternatief geregeld voor leerlingen zonder eigen passend device.
Continuïteit	Een leerling kan bij defect of storing binnen korte tijd weer deelnemen aan de les.
Kaders	Ouders en leerlingen weten welke devices school adviseert, ondersteunt en niet ondersteunt.
Veiligheid	Minimale eisen rond updates, toegang, verlies/diefstal en niet-conforme devices zijn vastgelegd.
Service	Het is voor ouder, leerling, docent en IT duidelijk waar een vraag of incident wordt afgehandeld.
Regie	Eén persoon of team bewaakt het geheel en evalueert het programma minimaal twee keer per jaar.
Gebruik	De technische basis is betrouwbaar genoeg om docenten digitale werkvormen zonder structurele ruis te laten inzetten.

Als we de aanbevelingen uit dit e-book terugbrengen tot een minimumstandaard, vinden wij dat een school de volgende zaken aantoonbaar geregeld moet hebben:

Een school hoeft niet op ieder onderdeel maximaal te scoren. De minimumstandaard helpt vooral om te zien waar een afhankelijkheid bestaat zonder dat daar al een duidelijke afspraak tegenover staat.

Begin bij het onderdeel waar de consequenties het grootst zijn of waar de meeste ruis ontstaat. Eén goed geregelde zwakke schakel levert vaak direct rust op voor meerdere groepen tegelijk.

12. Eerste stap: de leerlinglaptop-scan

Niet elke school hoeft alles anders te doen. Vaak is een groot deel van het programma al op orde en zit de winst in één of twee onderdelen.

De leerlinglaptop-scan brengt in tien minuten in kaart waar jullie nu staan op toegang, continuïteit, veiligheid, IT-druk, gebruik in de les en digitale vaardigheid.

Na afloop is duidelijk waar de aanpak al sterk is, waar leerlingen, ouders of IT tegenaan lopen, hoe betaalbaarheid en alternatieven zijn geregeld, hoeveel grip de school heeft op veilig gebruik en waar nog onderwijswaarde blijft liggen.

De scan sluit aan op de concrete afspraken uit dit e-book. Daardoor eindigt het gesprek niet bij “dit zouden we eens moeten bekijken”, maar bij een eerste prioriteit: dit is het onderdeel dat we nu gaan verbeteren.

13. Tot slot

Iedere leerling digitaal mee laten doen is inmiddels een praktische randvoorwaarde voor veel onderwijs. Dat vraagt om meer dan een bestelroute voor ouders. Toegang, continuïteit, veiligheid, service, IT-regie en vertrouwen in de les horen bij dezelfde basis.

De school hoeft daarvoor niet eigenaar te zijn van ieder device en ook niet elk probleem zelf op te lossen. Ze moet wel weten welke basis zij verwacht, wie welk deel opvangt en wat er gebeurt zodra een leerling dreigt uit te vallen.

Dat is ook wat een sterk leerlinglaptopprogramma onderscheidt van alleen een laptopregeling: ouders kunnen eenvoudig een passend device regelen én de school heeft grip op wat nodig is om de leerling daarna te laten blijven meedoen.

Begin niet met alles. Begin bij de zwakste schakel en regel die goed. Daarmee wordt het programma ieder jaar iets sterker, zonder dat de school het telkens opnieuw hoeft uit te vinden.

Bronnen

- Rijksoverheid - laptops/tablets in het voortgezet onderwijs en de verplichting tot een volwaardig alternatief.
- Tweede Kamer / VO-raad - moties over een mogelijke Wet gratis leermiddelen.
- Kennisnet / Normenkader IBP - norm over mobiele apparaten en telewerken.
- Kennisnet / School-CERT - Dreigingsbeeld Cybersecurity po en vo 2025.
- SLO - definitieve conceptkerndoelen digitale geletterdheid.
- Kennisnet - ICILS 2023.
- Kennisnet - Monitor Digitalisering Onderwijs 2025.

